

شەنگال؛ شوپنگەی شەری داھاتوو

24-06-2021

نووسەرەكان

ناوهندى لېكۆلەنەوهى روودادو

کورتە : ئەوهى لە سنوور لەگەل تۈركىيا روودەدات رووداوىكى نامۇ نىيە. شەری داھاتوو نە لە ناوچانە بەلكۇو لە شەنگال دەبىت.

عه مید ئەعياد تۆفان |

ئەوھى لە سنور لەگەل تۈركىيا روودەدات رووداونىكى نامۇ نىيە. شەرى داھاتتو نەك لە ناوجانە بەلكوو لە شەنگال دەبىت. ھەرىمى كوردستان ۳۳۰ کم سنورى لەگەل تۈركىيا ھەيە. ۱۹۰ کم لە سنورى دەشكە و ۴۴ کم لە سنورى ھەولۇر. بىر لەسالى ۲۰۰۳، پەكەكە لە مەودايەكى ۵۰۵ كيلۇمەترى لە زاخووه تا كانى ماسى، لە ناوجىيەدا ھەبووه كە ناوجىيەكى تەواو سەختە. بەلام دواى ۲۰۰۳، پەكەكە زياتر سنورى خۇي فراوانىر كىردو بەرە و شىنگالىش كشاوه.

لەسەردەمى سەدامدا، لە سالانى ھەشتاكاندا ھەردۇو وەزىرى بەرگرى عىراق و تۈركىيا لېكتىيەكى يىشتىيان ئىمزا كرد بۇ ھاتنە ناوهوھى سنورەكان بە ئامانجى كىومماڭىرىدىنى گروپە داواكاراوهەكان كە ھەرلايدى بىوانىت ۱۰ کم بىتە ناوهوھى. لەسەر ئەۋەش رىككەوتىن ئەگەر رووبەرەكە لەمە زياتر بۇ دەبىت ھەردوول ئاگادارى يەك بىكەن وەھاتنەناوهوھەكە تەنھا بۇ ماوهى ۳ رۆز بىت. بۇ ئە وەھەماھەنگىيەش، ۱۵ ئەفسىھى عىراقى لە فەيلەقى ۷ سوپاى تۈركىيا لە دىاربەكر دەستبەكاربۇون بۇ ھاوئاھەنگىكىردن لەكاتى دەستييورەدانى سەربازى.

ئەوھى ئىستاش روودەدات لە سنورەكان شىتكى ھاوشىوهى ئەوھى. ھەلبەت شەرى داھاتتو لە سەر شەنگال دەبىت و سروشتى ئەممەش وەك شەرى ھەرىمى دەبىت. رىكەي ئاورىشىم لە كرماشان، كەلار، كفرى، دووزخورماتوو، ناجىيە عەلم لە باکوورى سەلەھىدىن، لە پېشىشىيەوە ناوجەي تلىلۇ، باب حەزەر، تەلەعفەر و شەنگالەوە ئىنجا بۇ سنورى عىراق-سورىا و، لەۋىشەوە بۇ لوبنان و دەرياي سېپى ناوهەراست دەرۋات. ئىستا لە تەلەعفەرەوە بۇ زوومار و سەحىلە و سنورى سورىا (دەستى راستى ناوجەي تلىلۇ و حەزەر و لاي تەلەعفەر ناوجەي كىشتىووكالىن) و لە ھەر دوولاي راست و چەپى ئەم ناوجانە بە سنورى ۵۰ کم لە ھەرلايدى كە دراوه بە خانەواھى ئەندامانى ھەشىد بۇ ئەوھى ديموگرافىيە ئەو ناوجىيە بىگۇن.

تۈركىيا لەبەرچەند ھۆكاريڭى لە دۆخى شەنگال نىڭەرانە:

- شەنگال پىدى پەيوھىندى نىوان قەندىل و باكۇورى سورىيە بۇ پەكەكە.

- بەشىنىكى ئىزىدىيەكان بۇونەتە پەكەكە و ئەوانەشى نەبۇونە پەكەكە ھىزى دىكەيان بۇ دروست كراوه. ئەوان پاڭىشىت داراپى و چەك لە حەشىد وەرددەگىن.

ھەلبەت بابەتەكە لەوھەش كەورەتە ئىستا ژمارەيەكى زۆرى ھىز لە ناوجىيەدا ھەن كە ھەندىكىيان موشەكى بالىستىشىيان پىنە. شەنگال ۷۸۰ کم لە تەلەبىيەوە دوورە بەلام ئىران موشەكى ھەيە كە ۱۰۰ کم زياتر دەرۋات. مەوداي نىوان شەنگال و شوينەكانى دىكەيش بەم شىوهىيە:

بۇ لازقىيە كە بىنكەي رووسى لىيە ۵۰۵ کم دوورە.

بۇ بىنكەي سەربازى ئەمرىكى لە تەنەف لە سورىا ۲۲۰ کم دوورە.

بۇ بىنكەي ئەسەد ۵۰.۵ کم دوورە. بۇ دھۆكى-۱۳۰ کم و بۇ قامىشلۇ-۸۰ کم دوورە و بەسەر ھەولىرىشدا زالە.

دەكىزى لەرنىڭەي شەنگالەوە ھەم گوشار لە تۈركىيا و ھەمبىش گوشار لە ھەرىمى كوردىستانىش زىياد بىرىت. كاتى خۇي قاسم سلەمانى بە گروپەكانى حەشىدى وتبۇو كە شەنگال وەك كورسى ئىمام عەلى وايە.

سەيربىكەن، ناوهەنى داھوبەشى نىوان ھىزەكانى عىراق و پېشىمەرگە كە بىيارداراوه چالاک بىرىن تەنبا ھەندىكىيان دەستبەكاربۇون و، ئەوھى موسىل چالاک نەكراوه. بۇچى؟ چونكە گروپەكانى حەشىد نایانەۋىت رىككەوتى شەنگال سەربىرىت. ململانى سەرەكى لەسەر شەنگالە نەك شوينەكانى دىكە.